

Berömda spöbyggare

GARRISON

av T Donald Overfield

Under sensommaren förra året avled Everett Garrison. Därmed passerades Styx av en spöbyggare, vars like jag tvivlar på att denna plastålder någonsin får igen.

□ □ Everett Garrison föddes den 23 december 1893 i Yonkers på Hudsonflodens östra strand. Sin barndoms somrar tillbringade han med familjen i Catskillbergen, ett område känt för sina fina flugvatten. Den unge Everett tillbringade många timmar vid ett litet tillflöde till den berömda floden Esopus. På den tiden vimplade det av bäckröding i sådana småströmmar och som alla barn älskade Garrison att meta dem på sina enkla grejor. Det skulle dröja ännu en tid innan han kom att införa ett vetenskapligt tänkande i flugfisket. Garrison tog en ingenjörsexamen vid Schenectady College 1916. Likt miljoner andra unga män såg han det pågående storkriget som ett äventyr som han ville delta i. Han blev uttagen att tränas till flygare. Medan han väntade på att träningen skulle börja, arbetade han hos Curtis' flygplansfabrik i Buffalo. Där upptäcktes hans tekniska talang och skicklighet. Han fick aldrig lära sig flyga eftersom bolaget ansåg honom outhärdlig i konstruktionsarbetet och vägrade släppa iväg honom till flygutbildning.

Flesta spön dåliga

Efter krigsslutet 1918 lämnade Garrison flygplansfabriken och började vid ett järnvägsbolag som konstruktör. Åtskilliga av hans arbetskamrater var ivriga flugfiskare. De fick hans fiskeintresse som legat nere sedan dagarna i Catskillsbergen att vakna. Särskilt stimulerad blev han av Georg La Branch's klassiska bok *Dry Fly In Fast Water*, som publicerades 1914.

Det snabbt ökande intresset för flugfisket i början av 20-talet medförde att många nya spön kom ut på marknaden, en del

utmärkta men majoriteten dåliga. Enligt Garrisons egna ord, "Spöna överför helt enkelt inte våglinje rörelsen till linan, utan sveper bara omkring den i en klump att landa där det faller sig". Han började experimentera med bambu uppmuntrad av Dr Parker Holdens bok *"The Idyl of the Split Bamboo"* som publicerades 1920.

Efter att ha läst boken ordnade Garrison ett sammanträffande med dr Holden. Doktorn visade honom flera spön som han tillverkat och som var ett nöje att hantera. De två männen tillbringade under de följande två åren många timmar tillsammans diskuterande de betydelsefulla kvaliteterna hos bambu. Man graderade de olika sorterna, kontrollerade vikten hos veden och noterade bambufibrernas formation vid rot och toppända av rören eller "culms" som termen lyder.

De kom snart överens om vissa principer för spöbygge. Spöt skulle tillverkas från en enda "culm". Holden gav Garrison ett antal bamburör av toppkvalitet. Av dessa och med hjälp av ett set V-skär som han fått från en spöbyggande vän, Justin W Carr, började han tillverka sina första spön. En annan av Garrisons vänner var Vernon W Heiney, som Garrison ansåg vara den skickligaste fiskare och flugbindare han mött. Heiney lånade honom ett nytt Payne-spö, det 8-fots tvådelade spöt som tagit den flugfiskande världen med storm i början av 20-talet. Garrison gjorde ett noggrant studium av det spöt. Han kopierade dess dimensioner i ett eget spö. Resultatet var inte, erkände Garrison villigt, lika bra som Jim Paynes kreation. Den viktigaste skillnaden mellan de två spöna var att Payne var flambehandlat.

T. D. O.
75

Början av 30-talet såg den amerikanska ekonomin kollapsa. Garrison blev arbetslös. Det var kanske oturligt just då men för spöbyggandets utveckling blev det en händelse att minnas eftersom han nu fick tid att ägna sig helt åt att konstruera flugspön.

Beräknad spöaktion

Min korrespondens med Everett Garrison har varit mycket fruktbar och det bästa är kanske att citera från hans många brev. I följande avsnitt berättar han om sina första experiment och hans vetenskapliga metoder i designandet av spön framgår klart.

"Först var jag tvungen att fastställa bambuns fysiska egenskaper när den limmats till en sexkantig form, både i dess naturliga form och utsatt för värme, d v s efter att ha flambehandlats. Vad som behövdes var uppgift om dess täthet, dess motstånd mot böjning och uträkning från böjning.

I vetenskap om att den förkolning som kan noteras på vedytan hos Paynes spön försvagar sammanhållningen mellan fibrerna, kom jag fram till en temperatur och tidsrymd som indikerades av förändringen i vedens färg. Efter att ha fastslagit detta faktum genom prov med bitar av bambuved skar jag till bambustrimlor för spöbygge. Hälften av dem användes utan flambehandling till spön. Resten utsattes för värme. De avsöndrade därvid ånga och ljusblå rök, vilket tydde på att fukt och återstående olja hade avskilts. När sektionerna limmats ihop visade det sig att det skett en reduktion i vikt och volym som gett en praktiskt taget oförändrad täthet. Böjningsprov bevisade att de flamhårdade delarna hade större motstånd mot böjning och en snabbare återfjädring.

Nästa problem var att finna den belastning som ett spö utsätts för under kast. Detta fordrade att jag kände vikten hos den använda linlängden plus den egentliga belastningen i toppöglan. Vidare bestämdes med 127 mm avstånd spöets egen vikt inkluderande förnissade spöringar, linan i ringar och spöholkarna. Varje mätpunkt med sin egen belastningsfaktor.

Eftersom jag redan hade en studie av Paynespöt, applicerade jag min teori på det spöt, efter det jag beräknat vikten av varje 127 mm segment. Tvärsnitt hade jag ju redan mätt. Jag beräknade sedan arbetsbelastningen för varje punkt och upptäckte vad jag hade misstänkt: tämligen hög stress närmast toppöglan och mindre spänningar i nedändan. Mönstret för spänningarna var emellertid mycket ore-gelbundet.

Jag mindes en föreläsning från högskolan om våglinjerörelser och insåg vilken form belastningskurvan borde ha. Jag designade ett spö med värden liknande de lägre hos Paynespöt. Med utgång från dessa belastningsvärden beräknades tvärsnittsmåtten. Nya belastningsmätningar för hela spöt följde vilka gav mig tvärsnittsmått, som när de applicerades till arbetsbelastningen vid varje punkt överensstämde med den beräknade böjningskraften. Jag visste då att jag hade taperingen till det spö som jag ville bygga".

Mest ansedda i världen

Information av det här slaget visar att goda flugspön inte uppkommer genom trolldom. De utgör kulmen av mycket forskning och vetenskapligt studium. Ingen var bättre rustad än Everett Garrison. Sedan den dagen han fått fram den önskade aktionen hos sina spön har han inte funnit några skäl att ändra dem. Att hans spön nu är bland de mest ansedda i världen visar hur rätt han hade.

Att uppnå i praktiken vad han konstruerat i teorin fordrade hantverksskicklighet av hög klass. Han konstruerade och tillverkade en uppsättning skärverktyg i stål som tillät honom att exakt följa sina kalkylerade dimensioner. Han byggde också en raffinerad värmebehandlingsugn

Garrison i sin verkstad. På bänken hans bok med formler till de olika spötaperingarna. Bilden från 1940.

så att han noggrant kunde kontrollera hårdningen av veden.

Hans design blev känd som *the Dynamic Progressive Taper Principal*. Av de två första spöna gav han det ena till John Alden Knight, en välkänd tävlingskastare. Det andra skänkte han sin gamla vän Vernon W Heiney, som fiskade i Catskills vatten varje dag och under kvällarna band flugor åt ivriga köpare. Heiney hade problem att aptera sin egen kastteknik till det nya Garrison-spöt, men när han väl gjort det insåg han raskt att här var något utmärkt, och pensionerade sitt gamla Paynespö. Vänner och kunder till Heiney var lika entusiastiska över det nya spöt och många beställningar placerades hos Garrison på spön av samma typ.

Till slut hade han alltså skaffat sig en viss inkomst under dessa svåra år av depression. Han beräknade också flera andra taperingar: ett 210 cm spö (7") ett 225 cm, ett lättviktspö på 200 cm. Dessa och många andra hade en sak gemensam; perfekt utförande och utomordentlig kastförmåga.

forts. på sid. 57

Fritidsyssla

Alla hjälpmedel som behövdes för spöbygge tillverkade Garrison själv. De inkluderade en speciell lindningsmaskin som användes för att linda snören runt de limmade sektionerna för att garantera räthet och tryck under limningsoperationen. Alla spöholkar valsades och slipades av honom. Det svarvade rullfästet av aluminium visar på ett typiskt drag hos Garrison; noggrannhet i minsta detalj, fästet är invändigt format att exakt passa formen hos det vanligaste rullfästet.

Efterfrågan på Garrisons spön blev så enorm att han efter depressionen kunde ha ägnat sig helt åt att bygga spön. Han valde emellertid att inte göra det utan lät spöbyggandet få bli en fritidssyssla. Det kom säkert stunder när han betvivlade det kloka i sitt beslut. En sak är säker, det existerar knappast mer än högst 1000 Garrisonspön i dag.

En av de första att förstå den verkliga betydelsen av Garrisons arbete var nu nittioårige Carl Otto von Kienbusch i Angles Club i New York. Kienbusch ordnade 1933 en demonstration där Garrison visade spöbygge för medlemmar i klubben. Resultatet blev att praktiskt taget alla spön som byggts sedan dess köpts av medlemmar.

1973 insåg fiskeklubbens medlemmar att lyckan att ha en så framstående medlem inte kunde vara för evigt ... det måste komma en dag när även änglarna behövde en bra spöbyggare ... så en professionell film gjordes om Garrisons arbete och teknik. Filmen tog 700 timmar att spela in och den är en fin hyllning till en stor man.

Det kanske är passande att de avslutande orden i denna artikel skall skrivas av en av Garrisons klubbkamrater, William Mapels: "Everett Garrison är den sista av de stora spöbyggarna av den berömda Eastern School. Borta från scenen är Hiram Leonard, Ed och Jim Payne. Hiram och Norman Hawes, Pinky Gillum och bröderna Edwards. Dessa var 20-talets mirakelbyggare. Var och en gjorde sitt betydelsefulla bidrag, men ingen gav åt hantverket mer vetenskapligt kunnande och sund teknisk tillämpning än "Garry". ■